

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Pavli Segneri E Societate Jesu, Qvadräginta Sermones

Segneri, Paolo

Antverpiae, 1695

Sermo XXI. Die Veneris post tertiam Dominicam. Unicuique salutis suæ verè studioso ostenditur, opportunitatem salutis debere in tempore suo, capillis arripi, hoc est, res modicas non esse negligendas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52734](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52734)

probro ducet, quod Christus æstimat, nec æstimabit, quod Christus probrosum appellat. Itaque per fidei illius amorem, quam palam profite- mini, supplex vos rogo, ut nullum deinceps verbum, vitio favens & vir- tuti adversum, vobis excidere, nec ullam occasionem elabi patiamini, quã veros vos Christianos palam demonstretis, injuriarum nimirum, ut

Christianos decet, patientes, chari- tatis, quæ propria Christianorum tes- sera est, studiosos, non duros & in- clementes, nec sanguinis pupillorum ac inopum avidos, qui Christi est san- guis; hæc si cordi habebitis, tunc enimverò justam querendi causam ha- bebitis, eos ad vos sermones haberi, qui Tuneti vel Algerii incolis aptius convenirent.

SERMO VIGESIMUS PRIMUS.

DIE VENERIS POST TERTIAM DOMINICAM.

IESVS ergo fatigatus ex itinere sedebat sic supra fontem; hora erat quasi sexta; venit mulier de Samaria, haurire aquam, Jc. Ioan. 4.

I. Eminos, eosque sibi summè contra- rios affectus, ho- dierna Historia in animo meo gene- rat, Auditores, spem nimirum firmissimam, & vehe- mentem juxtà timorem: dum enim profundius confidero, ex quàm parvo mulieris adeo flagitiosæ salus depen- deat, in spem erigor, modico opus esse, ad consequendam salutem; sed exortus continuo metus mihi dictat, peræquè modico opus esse ad salutem perdendam. Verum quidem est, mi- sellam illam peccatricem non alia de

causa sanctam evasisse, quàm quòd fortuito quodam casu puteo illi ap- propinquerit, ad cujus crepidinem Christus è via lassus confidebat, & represso nonnihil, quocum accesser- rat, hauriendæ aquæ desiderio, ani- mum ad salutarem Christi sermonem adverterit: sed fugite, illam ami- cum Christi alloquium repudiâsse, ei- que cum fastidio dixisse: non vacat modò per negotia; ad hæc liti ardeo, & tardior hora est, *hora est quasi sex- ta*; redeundum est ad negotia do- mestica: credibile sanè est, nullam porrò occasionem tam commodam, cognoscendi seipsam, moresque emen- dandi

R. P. Segneri Quadragesimale.

K k

dandi fuisse obtenturam. Ad hanc considerationem attonitus hæreo, vosque obtestor: quis nostrum est, Auditores, qui tenues quosvis animi motus observet aut æstimet? quis inter nos ad virtutem stimulos, immixtos æternarum veritatum radios, cœlestes inspirationes, & impulsus attendit & sequitur? Et tamen minimus etiam virtutis actus initium esse potest, unde tota beatitudo nostra dependet. Itane, dicetis mihi, Pater mi! à re tam minuta æternam hominis salutem pendere posse credis? certe ad terrendum, non ad docendum hoc asseris. Ad terrendum? Ita profectò, ultro id fateor, ad terren-

Hom. 11. inr. 50. dum hoc dico: quia *Territus terreo*; dico tremens cum D. Augustino, nec tamen vanis vos exaggerationibus terrere, sed solidissimam veritatem edocere animus est; sanctè promitto, me non nisi illa dicturum, quæ, si cogito, summo me terrore concutiunt, quæque si non minùs scelestum, minùs saltem incorrigibilem reddunt. Et hæc est ipsissima illa veritas, quæ vobis adeo insolens videtur, nimirum non rarò à rebus minimis æternam hominis salutem pendere. Hæc enim verò propositio me terret, & ad hanc demonstrandam me accingo, ut quis discat, opportunas salutis occasiones sollicitè captandas, & velut capillis tenendas esse, quas sub rerum minimarum allegoriâ intelligo.

II. Et primò quidem nemo est, qui ignoret, è rebus parvis, res maximas sepe enasci; id enim notant omnes Philolophi, observant Politici,

docent omnes morum Magistri, alio ad hoc evincendum opus quam ut quis unico ictu oculi hunc intueatur: an non granum sinapis in Palestina ad tantam excrevit proceritatem non plantas duntaxat exsuperant, sed altissimis arboribus æquiparant. Intuemini silvas integras, quæ eorum suarum ramis tot hastas & ceas exercitibus, tot tantisque oceano, tot domibus fulcra & bes, tantam erigendis machinis teriem, tot feris continendis cula, tantum pabulum igni, hæc que subministrabant: si verò originem investigare placet, est præter minutissimum seminum, prætereuntium pedibus, aviculæ rostro non rarò tantum. Fulmen nubibus cum tantogore & potentia suæ obstru excussum, ut turres dejiciat, montium percuriat, comburat, & populos terreat, an non ab eovapore natales & originem suam Rapacissima flumina, que per provincias alveo volvantur, minum Regnis & Imperiis per humeris suis armatas classes portant, stragem armentis, campiviam, exterminium herbis, in domibus, civitatibus solitudinem ferunt; hæc inquam, flumina via relegere, & originem suam minùs intueri possent, o quæ erubescerent, dum viderent, in eorum scaturigine pueros puellaliquos cari, plaudere, ac tenui salu alveum transmittere: usque adeo

rebus maximis proprium est, à minimis derivari. Sic vasta incendia ab unica favilla suscitantur, contagiosa lues ex uno halitu propagatur, vehementissimi terræ motus ex tenui exhalatione concitantur. Quodsi Politicam rerum humanarum cursum attendamus, quis nescit, è levissimis non rarò causis accidere, ut ex altissimo quisquam dignitatis culmine ad infimam sortem dejiciatur, alius vicissimè conditione ignobili ad altissimum honorum culmen ascendat, Abigail ex humili fortuna à Davide in thori Regniq̃ue consortem assumpta est, ob tenue humanitatis obsequium; & pauca edulia, quibus Davidis servos recreavit. Rebecca in Isaaci sponsam, & promissi Melsiæ Abaviam, propter oblatum ejus Paranymphe aquæ haustum, adlecta est. Amman, felicissimus ille in Assueri aula fortunæ pullus, omni gratia, dignitate, opibus, liberis, atque ipsâ etiâ vitâ excidit: & quamnam tam illustri ruinæ causam fuisse censetis? Minimam omnino ac levissimam, quia scilicet Amman ægrè ferebat, quod Mardochæus, homo obscurus & ignobilis, non flecteret sibi genu. Quid de militia, mercatura, artibus, & litteris dicam? An non levissima & prope ridicula fuit occasio, quæ Pythagoram Philosophum effecit, & univerto orbi celebrem reddidit? audite, quæso, rem non injucundam. Pythagoras, ruri natus puer, aliquando impositum humeris lignorum fasciculum patri detulit, & in Democritum magni nominis Philosophum

incidit; is cùm ligna dextrè ac ordinatè colligata intueretur, è puero sciscitatus est, an ipse fascem illum composuisset, id cùm affirmasset, eia, subjungit Democritus, ut experimentum veritatis capiam, dissolve fasciculum, & denuo colliga: paruit promptissimus juvenis ac eadem arte & industriâ composita humeris ligna injecit. Ex hac dexteritate indolem pueri, & ingenium studiis aptum Democritus deprehendit, eumque ad suam mox disciplinam invitatum educavit, fovit, docuit, nec minorem tali Magistro Philosophum effecit. Jam fingite, aut Pythagoram fasciculum negligentius colligasse, aut in Democritum non incidisse, nunquid ad stivam semper & aratum damnatus hæssisset? nunquid sulcos potius in pratis, quàm litteras in chartis extarsisset? Haud equidem difficile mihi accideret, eventus similes in maximo numero recensere, nisi statuissem, id non in Naturæ; sed Gratiæ operibus demonstrare.

III. Ante omnia notandum, Deum in operibus Gratiæ imitari modum, & ordinem, quem observat in operibus Naturæ; secus enim ex iis, quæ videmus, ad ea, quæ oculis subjecta non sunt, non liceret assurgere, quod tamen Apostolus ad Romanos scribens fieri voluit, cùm dixit, *Invisibilia Dei per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur.* Ad Rom. 1. 20. Hac veritate suppositâ, sciendum, Deum non tantum voluntate signi, ut Theologi loquuntur, sed etiam voluntate benepiaciti, omnes ad Paradisi gloriam desti-

destinasse, ac serio velle, ut omnes eam consequantur, Deus vult omnes homines salvos fieri. Sed licet omnium finis sit idem, non sunt tamen eadem media ad eum consequendum: in cuiusvis enim hominis vita videt Deus, ut Scholæ loquuntur, diversissimam seriem, ac velut catenam eventuum, quorum aliqui, velut viâ regiâ, alios quidem rectè ad gloriam, alios verò rectè ad interitum ducunt;

1. Tim. 2.
4
Vias vita, & vias mortis. Jam verò, ut homo ad hanc potiùs, quàm aliam semitam se determinet, id enimvero ab eventis sæpe levissimis dependet, exempli gratiâ, an intersit concioni, vel non intersit, hunc vel illum librum evolvat vel non evolvat, huic personæ loquatur, vel non loquatur, conversationem istam accedat vel non accedat &c. talis, inquam, actio vel omissio ad cælum non rarò, vel ad infernum dirigere potest: dixi: dirigere; quia licet salus nostra ab eo eventu immediatè & proximè non pendeat, pendet tamen remotè, eadem proflus ratione, quâ videmus, levissimum & contemptibilem eventum magnæ interdum fortunæ, & magnorum non rarò damnorum causam esse, ita ut si priora tua fuerint parva, quemadmodum amicus ille

Iob. 8. 7. Jobi dixerat, *novissima multiplicentur nimis.* Nolite terreti aut turbari, si hanc doctrinam nondum plenè assequamini; exemplorum enim inductione adeo claram eam reddam, ac manifestam, ut à quocunque, etiam doctrinæ Scholasticæ imperito, percipi possit, ac comprehendi. Ad

faciliorem igitur intelligentiam eorum sanè illustrem, à D. Augustino relatum producamus. Recensentur duos aulicos Theodorici Imperatoris Circenses ludos Treviri staret, animi interea auræque tandæ gratiâ extra urbis mœnium concessisse, cumque ex alium, ut fieri à deambulationibus sermonem laborentur, tandem silvulam concesserunt, quam incolæ, sanctitatis famâ conspicuabitabat; curiositate tracti rugum intrant, cellæque angustias: pellectilis tenuitatem admirati, situm mensulæ librum, usu jam tum, vident; quem cum unus aperuisset, Magni Antonii res in eo descriptas invenit: curiositas eum traxit ad obiter dum, subinde voluptas ad contidum, usquedum imitationis ratio se identidem magis ac magis accendi, cum ecce, vultum vado rubore suffusus, altum ingens & ad socium conversus hæc prorupit: *Dic, quæso te, omnibus laboribus nostris, quò ambimus vivere? quid quarimus? majorem poterit spes nostra, quàm ut imperatoris simus?* Sed quis eam felicitatem promittit? vita beata juvenus fallax, æmuli multi, honorata pauca. Sed demus nobis nostris potiri, *quid ibi non periculumque periculis?* Nil aliud dem consequemur, quàm laboribus partos, servitutem obsequemtam, pericula periculis quanta: O quantæ invidiæ, odia, per-

cutiones, & calumniæ nos manent? an non timidos semper oportebit nos vivere, an non vigiles semper & cautos? E contrario ut Dei fiamus amici, nil nisi velle necesse est, nec quisquam de illa nobiscum dignitate contendere, præripere nemo potest: *Amicus Dei, si voluero, ecce nunc fio.* Mox oculis in librum defixis, & conversionis, quam animoolvebat, desiderio absorptus, legebat unâ, & lectionem gemitu interpolabat, vultu modò pallente, & modò ardente, jam cogitabundo similis, jam in lacrimas solutus, tandem libro repenti clauso, ad socium vultu hilari conversus; *Ego, inquit, Deo servire statui, & hæc ex hora, hoc in loco aggredior; Tu, si piget imitari, noli adversari.* Quid? his dictis percussus respondet alter, hoc enimvero avertat Deus! ut ego terrâ contentus esse velim, dum Tu cælum rapis; aut uterque in Regiam revertemur, aut utrumque tugurium hoc claudet. Hoc animi decretum ubi fixum utriusque stetit, id scripto significarunt Imperatori, ac continuo posita purpurâ, saccum induerunt, lumbos fune cinxerunt, angustæ cellulæ sese incluserunt, & vitæ reliquum in summa rerum terrenarum inopiâ egerunt, nunquam magis in mundo famosi, ac celebres, quàm cum illum contemnerent. Jam vos ego interrogo; Auditores, tot opera pia, à novis hinc Eremitis incolis facta, tot devotæ vigiliæ, tot Sacræ Psalmodiæ, tot profundæ contemplationes, tot rigida jejuniâ, tot spontanea corporis supplicia, quibus Paradisi sibi glo-

riam pararunt, hæc, inquam, omnia, è quo principio fluxere; quod fuit *Initium via bona*, ut Proverbiorum *Prov. 16.* Liber appellat? Ecce uni se spectaculo subduxerunt, inde dirigente Deo ambulatum egressi sunt, ex ambulatione in tugurium Eremitæ delati, librum obivium evolverunt, hæc lectio sacris illos ardoribus inflammavit, inde aulæ fastidium, vanitatum nausea, mundi fuga manavit, & sic tandem Regiam Crucis viam ingressi sunt. Sed ponite, eos ludis Circesibus interfuisse, quibus absque conscientie remorsu præsentiam suam poterant indulgere; an hæc morum mutatio, ac mirus eventus secutus esset? Minimè profectò: nam ut Ecclesiastes testatur, *Omni negotio tempus est, & opportunitas.* Secuta ergo fuisset *Ecc. 8.* diversa prorsus effectuum series, primumque est credere, illos in aulæ obsequiis, mundo obnoxios, vitiis irretitos, vanitati subjectos, milleque salutis periculis expositos, ac tandem æternum fuisse perituros: fatendum ergo, æternam eorum salutem inde, remotè saltem, fluxisse, quòd ab animi relaxatione, non usque adeo laudabili, sibi temperarint; hic enimvero fons ille parvulus erat, quem vidit Mardocheus in vastissimum flumen *Esb. 11.* converti; hic fuit lapillus ille minutissimus, quem vidit Daniel in altissimum montem exercrescere. *Dan. 2. 35.*

IV. Ex simili initio plerisque ad excelsum sanctimonie gradum eluctatos esse credere, quos à virtutis & miraculorum samâ Ecclesia veneratur; paucissimi sanè erant, qui sancti nati

nati sunt; Jeremiam in Veteri, Baptistam in Nova lege numerabis; reliqui Sanctorum non nati, sed facti sunt Sancti; idque tenuibus omnino initiis: unus quidem, quod citharam abjecerit, ut virum sanctitate celebrem sequeretur, quod D. Reinerio Pisano accidit; alter, quod mortuæ Imperatricis cadaver pensulatiùs contemplaretur, uti accidit S. Francisco Borgiæ; alius, quod illatam sibi injuriam ex animo condonasset, ut fecit S. Joannes Gualbertus; alius, quod inopi eleemosynam largiretur, ut D. Franciscus Assisias; alius, quod carceris squallorem innocens tolerasset, ut Ephrem Syrus; alius, quod casu ac temerè audiret concionantem, ut D. Nicolaus Tolentinas; alius, quod non sine suo rubore in lutum prolapsus esset, ut B. Gonsalvus è S. Dominici familia; alius, quod Mattis exprobrationem æquo animo accepisset, ut B. Andreas Corsini; alius, quod ad Aram facienti piè ministrasset, ut Marcello Mastrillo, inclyto Societatis J E S U Heroi accidit, qui cum ad tumbam D. Xaverii supplex accederet, clarissimè à D E O vocari se sensit, ut pro Christo laboriosè inter barbaras gentes pugnaret, & gloriosè de fidei hostibus triumpharet, non alià de causà hunc Coeli favorem promeritus, quàm quòd, cum juvenis etiamnum Neapoli studiis vacaret, & à sene quodam Sacerdote, tempore incommodo, horàque importunà ad altaris ministerium invitaretur, promptè paruerit. Verùm quid ego minuta hæc refero? major-

ne sanctitatis gradus concipi possunt, quàm ille, quem diversissimè viis, D. Antonius Abbas, & D. Ignatius Loiola consecuti sunt; ut uterque quæso, narranti aurem præbere, ambitionis me arguite, quæ comparationem institutam, Ex quo quæ numerosissimæ familiæ Præcha, ille quidem vitam solitariam contemplantem; hic verò laboriosam & activam professus; uterque in conversionis suæ primordio gratiam cum inferno certamina sustulit. Antonium enim formidandâ rerum specie terrebat, Ignatium blandientium mulierum formidabat: Uterque eximiâ in Deum potestate pollebat, quos ille vobis baculo abegit: Uterque venerabilissimo Martyrii desiderio exanimatus, quod obtinendum Alexandriam, Antonius, Hierosolymam Ignatius, celsit: Utrumque D E U S plurimum saluti reservavit; Utrumque sanctissimis Eremitis replevit, uterque præstantissimis Divinis præconibus; electus uterque ad ruinas Ecclesiæ restaurandæ, Antonii quidem ætate ab hæretico Ario, Ignatii tempore à Lutheris: ut his se hostibus opposuisset, ille silvas Thebaidis, iste Marnam solitudinem deseruit; & ut admodum Antonius soboletem toto vidit oriente, & occidentem, ita Ignatius filios suos ortum non minùs quàm solus sum eos vidit propagatos; Utrumque magni Principes æstimârunt, ut uterque venerati sunt; Antonii quidem

filii Imperator Constantinus, Ignatii
 verò Imperator Ferdinandus uteba-
 tur, qui suo insuper ad supremam se-
 dem Romanam ablegato Oratori in
 mandatis dedit, ut nullum unquam
 negotium, nisi Sancto hoc Viro in
 consilium adhibito, cum summo Pon-
 tifice tractaret. Pari tandem curâ u-
 triusque honorem DEUS defendit;
 Antonii enim contemptores flammis
 coërciti, Ignatii quoque detractores
 ignibus castigati, dum vorax cum
 flamma consumpsit, qui Ignatio ca-
 lumniam machinabatur. Edicite mo-
 dò, eximia utriusque Sanctitas unde
 suam sumpsit originem, & *Initium*
via bona ? an non semen grande fuisse
 credendum est, quod geminas easque
 tam proceras arbores genuit, quæ ra-
 mos suos à mari ad mare, ab uno or-
 bis hemisphærio ad alterum extendè-
 re, ampliores longè grandi illâ arbo-
 re, quam Babylonix Monarcha in
 somnis intuebatur. Nequaquam : uni
 enim *initium via bona* erat, Missæ
 sacrificio reverenter adstitisse ; alteri
 verò, pium libellum temerè legisse :
 Antonius enim, etiamnum juvenis,
 cum templum subiret, illud ex Missæ
 Evangelio cantari audivit : *Vade,*
vende omnia, qua possides, & sequere
me : id sibi dictum arbitratus, Chri-
 sti consilium ocyus sequi decrevit :
 Ignatius verò è vulnere decumbens,
 fallendi temporis gratiâ, librum po-
 stulavit, cumque Sanctorum vitæ casu
 ei offerrentur, non profana Amorum
 commenta, quæ desideraverat, sed san-
 ctissima exempla legere cœpit, vitam-
 que Cœlitibus supparem vivere statuit.

Quod si ille Missæ sacrificium, iste ve-
 rò libri pii lectionem neglexisset, quid
 utriusque eventurum fuisse arbitramini ?
 an nihilominus ad eam sanctitatem
 evasisset, quam univèrsus modò orbis
 miratur ? Id equidem ignoro, & oc-
 cultis Dei judiciis decidendum relin-
 quo, de quibus Ezechiel ait, quòd sint
 velut *Aqua profundi torrentis, qui non*
potest transfudari. Credibile tamen est,
 tam Sanctos, quales eos modò ve-
 neramur, minimè futuros ; sæpenu-
 mero enim Deus cum hominibus ag-
 git, ut cum Naamane Syro, malignâ
 scabie laborante, cujus salutem, nõ-
 stis, cui tandem remedio alligaverit ?
 vulgari omnino, & ad speciem tenuis-
 simo, ut scilicet septies ignoti sibi
 fluminis undis corpus ablueret : *La-*
vare septies in Iordane, & mundaberis.
 Quis hoc credidisset ? cur non potius,
 dicebat Naaman ex humano sensu,
 egressus ad me Elisæus manus capiti
 meo imposuit, locum lepræ inspexit,
 Deo pro me solenniter supplicavit,
 aliaque ad publicam pompam specio-
 sa remedia adhibuit ? Falleris, mi
 Naaman ; Dei voluntas est, ut lave-
 ris. Si ergo lavandum est, cogita-
 bat Naaman, cur non potius in patriis
 Damasci fluminibus, tam famosis,
 & celebratis ? Nequaquam ; sed in
 Jordane. An non præstaret, Abani
 fluminis undis abluì ? Non ; sed aquis
 Jordanis. An non potius in fluvio
 Pharphar ? minimè ; sed in Jordane.
 An enim tu Deo legem statues ? *quis Iob. 9. 12.*
ei dicere potest, cur ita facis ? Fac
 tandem, quidquid libuerit ; arbitrii
 enim tui Dominus es ; noveris tamen,
 &

& animi & corporis tui salutem ex eo pendere, ut propriæ voluntatis tuæ victor illud eligas, quod superbiæ tuæ minùs conveniens aut decens videtur: *Levare septies in Iordane, & mundaberis*! Pari modo Deus sæpissimè & sanctimoniam, & salutem nostram uni cuidam, multumque usitato pio operi affigit; id si exequamur, ubi nobis deinceps & efficacem gratiam largiri decrevit, quemadmodum Naamani contigit; si autem illud negligimus, eâ nos auxiliorum ubertate, nec providentiæ, nec Redemptionis lege debitâ destituit, sed sufficientia duntaxat, & vulgaria subministrat, nosque fallacibus nostris consiliis permittit, quibuscumque peribimus, ut Naamani accidisset, si divino imperio contumax, Jordanis, quas tanquam viles despexerat, undis ablui recusasset.

V. Et hoc tandem est, quod Sanctissimi quique inculcant, *momentum*, unde pendet aternitas. Falsò credunt nonnulli, momentum hoc non aliud esse, quàm supremum moris articulum, atque Ideo neglectis aliis, eò solùm cursus omnes convertunt; sed graviter decipiuntur: In quibusdam enim momentum illud est ætas tenera, in aliis juvenilis, virilis, aut decrepita; verbo: est illud momentum, quod Deus, *terribilis in consiliis super filios hominum*, ad sumendum fidelitatis nostræ experimentum determinavit, juxta illud *Moyſis, Tentat vos Dominus, ut palam fiat, utrum diligatis eum, an non, in tota anima vestra*: non quidem, quòd elapso illo momento sa-

lutem porro coalequi impossibile aut certa damnatio imminet; quòd majores deinceps in operando difficultates habent, iisque superandis majores minime vires acceptaturi sumus: verum inde pendet, *ut gratiam inveniamus aut non inveniamus in tempore opportuno*. Placet hæc illustri exæmplaribus divinis oraculis petito, demostro quo mirum in modum veritas illustrabitur, quodque, uti maxime auctoritate nititur, ita non absque rore audietur. Hebræi Regem Deo poposcerunt, cujus imperii aliarum gentium more, sub exauctoratis Judicibus, quibus nus parebant. Annuit Deus votis, Saulemque Regem instituit hic natalibus vilis, sed præ cæteris omnibus conspicua divina oracula testantur: *Non est melior illo*: & tamen eodem tempore, ut plures alios sileam, David ac Samuel, viri integerrimi ac florebant. Igitur Saul solemniter in Regem unctus, & universis lætis acclamationibus Rex factus est: & quia moris erat, ut receptiati Reges, immolatis Deo sacris, Regnum auspicarentur, Samuel DEI nomine præcepit, ut præcederet in Galgala, & ibi se intra dies septem, & sacrificium solenne pro eo facturum diebus expectabis, donec veniamus. Profectus est Saul, & præstitit, cum verò septima jam dies interiret, nec tamen Samuel comparuisset, interea autem à potentissimo

2f. 5. 3.

in consiliis super filios hominum, ad sumendum fidelitatis nostræ experimentum determinavit, juxta illud Moyſis, Tentat vos Dominus, ut palam fiat, utrum diligatis eum, an non, in tota anima vestra: non quidem, quòd elapso illo momento sa-

Deut.

13. 3.

undique cingi videret, quid ageret
his in angustiis deprehensus? jam
stabant in procinctu militum ordines
ad conflictum parati, jam mugiebant
victimæ Sacrificio destinatae, cum-
que tandem serus diei septimæ ves-
per, & præfixus à Samuele terminus
immineret, Saul ipse, quod per Legem
licuit, Sacerdotis munere functus
est, & Sacrificium obrulit. Eo per-
acto adest Samuel, qui cum obvium
sibi Saulem vidisset, Heu infelix, in-
quit, quid fecisti? Ego, respondit
Saul, ex pacto & conventionem nostram,
quantum licuit, te expectavi; interea
miles poposcit prælium, hostis insul-
tavit, & nondum placato sacrificiis
Numine in campum egredi piaculum
videbatur; sacrificavi ergo, cum te
aliis distractum negotiis opportunè
adfuturum minimè crediderim: *stultè
egisti*, reponit Samuel; *si non fecis-
ses* (attendite, quæso, miram & for-
midandam hanc propositionem) *si non
fecis ses, jam nunc preparasset Dominus
regnum tuum super Israel in sempiter-
num, sed nequaquam regnum tuum
ultra confurgeret.* Sed parùm erat, Sau-
lem hoc suo facto regnum perdere &
coronam; pejus erat, perdere vir-
tutem, gratiam, animam, paradisum.
Audite modum: non ille ob hanc
actionem damnatus est; pluri-
mi enim gravesque Authores cen-
sent, hunc actum gravis noxæ reatum
non attigisse, tum quòd non censue-
rit, se ad expectandum diei septimæ
ultimum quadrantem obligari, tum
quòd putarit, impatientis exercitùs
votis tandem esse annuendum: ne-

R. P. Segneri Quadragesimale.

cessitate compulsus obrulit holocaustum.
Cur ergo nihilominus ob hanc actio-
nem damnatus est Rex Saul? quia
scilicet hæc actio non fuit proxima
damnationis causa, sed occasio &
remota dispositio; quod amplius de-
claro: in præsumptuosam hujus actio-
nis poenam, Deus Saulem, ejusque
posteris omni jure ad Regni succes-
sionem, velut gratuito ac merè be-
nevolò cæli favore, privavit, eique
Davidem in Regno successorem de-
dit: & quoniam Deus, juxta Sa-
pientis effatum, suaviter disponit,
quod efficaciter facere decrevit: *Cum Sap. 12.
magna reverentia disponit nos? ideo 18.*
opportuna usus est occasione, Davi-
dem ex caula ad aulam vocandi? Saul
ipse primus erat, qui viam illi ad scep-
trum paravit, dum Davidis operâ
adversum Goliathum est usus: post-
quam verò ex crebris Davidis victo-
riis, gloriosis armorum successibus,
totius populi encomiis & acclama-
tionibus advertit, Eum in Regno sibi
succesurum, uti Deus per Samue-
lem comminatus fuerat, lividis eum
oculis Saul intueri cœpit, ut Princi-
pes plerumque coronæ suæ rivales,
& Imperii æmulos intueri solent; inde
Vatiniano illum odio persequi, ejus
vitæ insidias moliri, illius necem mo-
dis omnibus machinari, intortis mo-
dò in pectus ejus lanceis, modò im-
missis in eum sicariis, modò structis
per silvas & nemora insidiis. Inde sibi
suæque stirpi Regni possessionem fir-
mare conatus est, Deique præcepta ac
minas proturvè contempsit: cumque
intellexisset, sacerdotes nonnullos No-

L l hæos.

bæos fugitivum recepisse Davidem, nisi suâ se culpâ regno indignum
ad unum omnes se præsentem trucidari, cisset.
& vilissimâ Idumæi cujusdam servi Ex hoc illustri successu liceat
manu octoginta quinque viros, Ephod hi in nostrum aliqua emolumenta
lineo vestitos mactari, & ad crudeli- decerpere; liceat cum D. Grego-
tatis auctarium totam eorum civita- exclamare: *en quam magna pœni-*
tem Nobe ferro & flammis deleri qui, *ut putabat, nulla contemp-*
jussit, infinitâ virorum ac mulierum, gravem ergo jacturam subire
infantium juxtâ ac senum strage. Tandem à flagitio in flagitium præceps
actus, tergeminos filios, spem uni- tantilla? Hoc scilicet erat tenue
cam Regni, in montibus Gelboë ho- momentum, Sauli à DEO detern-
stili gladio cecidisse conspicatus, tum, qui, *ut Jeremias ait, est me-*
ense in proprium latus adacto, sui ipsius *consilio & incomprehensibili cogi-*
homicida & carnifex: vitam sibi ex quo ejus obedientiam, obsequium
desperatione abruptit, atque hâc rati- fidelitatem periclitari voluit; &
one, *dum Samueli non obtemperavit,* eorum numero esset, de quibus
paulatim atque paulatim labens, non tum est: *DEVS tentavit eos, &*
stetit, quousque ad perditionis baba- *mit eos dignos se.* Saul verò hu-
thram seipsum immisit, ut loquitur D. potens cecidit, Deusque illum
Chrylostomus. Id unum ego in hoc vavit auxiliis, quæ secundum
risti eventu adverto; si quispiam Sau- *tum voluntatis sua ipsi antè par-*
li, ad sacrificandum contra DEI & illumque sensim in perniciem labi-
Samuelis mandatum accincto, dixisset: misit. An non idem, Auditores,
cave Rex; ex hac actione salus tua, & toties nobiscum fieri arbitratum
& præsens, & æterna dependet: an quoties in arcano suo concilio
fidem dedisset monenti, Imò, vah, ita statuit: ego huic viro compo-
nugas! dixisset; ab actione tam suggeram, ut huic concioni autem
exigua salus mea dependeat? hæc sunt beat; si paruerit, *opportunitas*
puerorum terculamenta, & vani *auxiliis* ita compungam, ut à
mulierularum timores. Eventus tam- confortio desistat, eo relicto,
men docuit, ita se rem habuisse; non cile illi porro non erit, animam
quòd Sauli impossibile fuerit, hâc sce- Exhomologesi purgatam divini-
lerum concatenatâ serie se extricare, ne sæpius reficere; hoc sacrorum
sed quia id usque adeo difficile illi ac- steriorum crebriori usu prava
cidit, ut reverâ se non extricârit, etsi suetudines sensim exuet; inde
id nullo negotio fuisset facturum, cum Christiano dignam instituet, sepius
non fuerit, *vir melior illo,* si absque cautiùs observabit, & in fine
æmuli suspicione regno suo tranquil- vabitur: quod si verò concionem
lè fruitus esset, prout erat futurum, lam temerè neglexerit, prava
se involvet amoribus, periculosa

Hom.
87. in
Matth.

queis intricabit, incidet in corivalium manus, qui illum miserimè vitâ spoliabunt. Juveni illi pariter inspirabo, ut ad imminenti festi solennia, animam scelerum confessione abluat; id si faciet, mentem ejus auxiliis opportunis tam copiosè instruam, ut pravæ societati valedicat: hæc desertâ minimè grave ipsi accidet, animum studiis, & morum pietati impendere; inde orationi sacræ, & solitudini vacare incipiet, mox animæ suæ integrè consulturus, in sacram sese familiam abdet, & felix mundi exul, ad cælos avolabit: quod si peccatorum confessionem ignavè neglexerit, pravæ societati manebit irretitus; majoribus sese periculis, & occasionibus objiciet, in graviorem vitæ & morum licentiam incidet, quæ illum recto tramite ad inferorum barathrum deducet. Veritates istæ Auditores, certissimæ omnino sunt, irrefragabiles & indubitatae, nec tamen eas assequimur, quia *contenebrati sunt oculi nostri*: verum in die judicii aperientur, cum remoto sipario palam videbimus, *vias vitæ, & vias mortis*, quæ scilicet viæ DEUS nos ad salutem deducere, quæque nobis ad interitum ruere placuerit. Tunc justî, non secus ac viatores, qui intempesta nocte occupati non vident, se in præcipitii crepidine constitutos, DEUM Immortalem! exclamabunt, quàm exiguum erat, ex quo salus mea pependit! patùm sanè aberat, ne ad Cæli semita aberrarem, & ad spatiosam inferni viam deflecterem; nisi, quia Dominus adjuvit me, paulò minus habitâsset in inferno ani-

ma mea. Hoc modicum opus pium; hæc horâ, hoc tempore, hac occasione peractum, salutis meæ principium fuit; e contrario verò nequidquam & sine fructu plorabunt damnati, quia *viam civitatis habitaculi non invenerunt*. Ah utinam, dicent, huic conacioni interfuissem, pravam hanc societatem fugissem, lusu hoc abstinuissem! utinam vespere illo, huic conventiculo, huic equestri ludicri, his choreis, huic comœdiæ me subtraxissem! Sed heu me miserum, æternum de me conclamatum est; nullum porro superest remedium: *quàm magna perdidî, quàm magna perdidî, qui, ut putabam, nulla contempsi?* Verum nonnihil respiremus.

P A R S A L T E R A.

VI. **A**Dverto, Auditores, prurire vobis animum & linguam, asserti mei fundamenta efficaci argumento subruendi. Verum non horreo assultus vestros; eja effundite animum, plenam vobis loquendi libertatem indulgeo. Si vera est, dictis doctrina tua, necesse est, continuâ hominem & anxî sollicitudine affligi, si enim de actione illa, ex qua origo, vel salutis & felicitatis nostræ, vel calamitatis & miseræ nostræ dependet, certi essemus, quis dubitet, illam à nobis ingenti studio arripiendam, & executioni mandandam; cum autem nesciamus, quid timendum sit, suspecta & formidanda erunt peræquè omnia, omnisque licet minimæ rei, exactissima cura erit habenda; nullus unquam error, quantum

tumvis leviſculus, ſine piaculo negligetur; nulla inſpiratio, velut minus urgens impunè ſpernetur, omni loco, occasione, horâ & momento laborandum erit, ut aliquo opere bono ſaluti noſtræ conſulamur. Video enimverò, Auditores, nimium quantum me ſtringi; ſed quid vultis reſpondeam? difficile quidem mihi non foret, omnia & ſingula, quæ opponitis, ultro permittere, cùm ea jam pridem ipſa Divina Sapientia velut veriſſima aſſeruerit, igitur argumentorum veſtrorum pondere preſſus & conviſus fateor vera eſſe, quæ dicitis. *Concedo vobis*, quid ultra petitis? *concedo votum*: quæ enim aliamens erat D. Petri, dum longo ſermone diſſuſus, tandem ſeſe in hæc verba, quæ ſanè multùm terroris habeat, collegit, *quapropter, fratres, magis ſatagite, ut per bona opera certam veſtram vocationem & electionem faciatis; hoc enim facientes non peccabitis aliquando. Vos quidem exiſtimatis, Dilectiſſimi, negotium, ſalutis veſtræ, velut levis momenti, perfunctoriè perfici poſſe, erratis enimverò, negotium hoc graviſſimum eſt, & tremendum, quodque omnes curas & cogitationes noſtras, vendicare ſibi debet. Satagite, ſatagite! Diligentia opus eſt, labore & induſtria, uſque dum eò pertingatis, ſi fieri poteſt, ut nec gravi, nec levi peccato vos porro obſtringatis, magis ſatagite, magis! quanto plus agitis, ad tanto plura vos obligatos cenſete. Verùm maxima pars hominum hoc non facit! *concedo*: atque ideo *ſpatioſa via eſt, qua**

2. Pet. 1.
30.

Matth. 7.
12.

ducit ad perditionem. Sed per hoc observant! concedo: accepta ex causa, angusta porta est, qua ad vitam. Quid porro dicam quidquam æternæ & infallibilis veritati adverſum pronuntiare poterò? quid aliud Iudex nuntiat, alius clamat? an in veſtri gratiam contemptum Evangelii delere, immutari aut intorquere poterò? quid faciam?

VII. Et verò niſi ita ſe receperet, ſtulti ſanè fuiſſent illi omnes juxta monitum Eccleſiaſtiſti, qui *DEVM, nihil negligit*, ſummiſſi leves etiam imperfectionum evitare ſtuduerunt. Vix leviſſimæ ſûs titillatio in animo Bernardi, ciſci, & Benedicti exſurgebat, nudi aut ſtagnis glaciatis ſe immerent, aut nivibus involverent, ſpinis & vepribus ſe volutarent. unicum impurum phantaſma, dormientis Xaveri mentem terreat, tantum illi terroris & lucis perit, ut copioſum è naribus lacrimam profunderet, qui horrore tantum, tantum non ſuffocavit. ca actio immoderata, riſus incoſtitus, & verbum minus contentum, Agnetem Auguſtam, Marque Ogniacenſem eò perduxit, ut ter crebros ſingultus vix ventis ſcientia invenirent, quibus deſiderium ſuum exprimerent, uti de illo Perſe ratur Eccleſiæ Præſul Daniellus. hac verò eadem dignitate conſpiciſimus uterque, teſtantur. Quid aliud plus? Legebat Eusebius Memoriam

Evangelii librum, & ecce oculi curiositate abstracti non nihil aberrabant, ex aperta cellula fenestra ad laborantes ruri operas evagati; sed rigidam erroris hujus poenam sibi ipsi dictavit; alligata enim ad collum magni ponderis catenam, telluri semper affixos tenere oculos coactus est, & viginti reliquis vitæ annis ne unicum quidem cæli aspectum oculis suis concessit. Quid ad hæc, Auditores? an ob culpas tam leves infernum se promeritos judicasse, putatis, ut tam severe & inclementer eas in seipsis castigarent? ah non erant adeo rudes, ut nescirent, quantum ad poenam inferni requiratur; non ignorabant, opus esse culpam gravi, mente deliberatam, ac pleno voluntatis consensu patratam: nihilominus tamen omnia tuta timebant, ad omnem erroris umbram trepidabant, cum probe nossent, in peccati materia facilem esse transitum à modico ad grandem excessum: qui spernit modica, paulatim decidet. Ita de seipso confessus est laudatus Eusebius, cum non pauci indiscretam innocentis erroris poenitentiam admirarentur & carperent: ne miremini, dicebat, hunc rigorem; *castigo pauca, ne malignus demon de magnis bellum gerat conans auferre temperantiam, atque justitiam*; timebat nimirum, ne, si liberè & curiosè aspiceret objectum, ut vocant, *indifferens*, delaberetur sensim ad intuentum, quod vetitum est, neve ex simili tali obtutu laberetur in complacentiam, ex hac in desiderium, è desiderio in consensum, è consensu in

opus, ex opere in ruinam illius fabricæ spiritualis, quam tantæ temporis & annorum intercapedine, tantæ curæ & labore crexerat, juxta soleas, & eximium Ecclesiastici effatum: *si non in timore Domini tenueris te instanter, cito subvertetur domus tuâ.* Sed, dicitis, obfirmavimus animum, nunquam graviter delinquendi; ad quid ergo tam anxia minimorum cura? Verum cur viri adeo perfecti tantundem sibi de virtute sua promittere non poterunt? an solis illis natura rebellis, gratia parca, cælum immitte, virtus laboriosa, salus adeo difficilis fuit? illi induti saccis, sparsi cinere, plagis lividi, timebant omne initium culpæ, velut vestiti bysso, odorum fragrantia delibuti, saginati luxu, non timeris? Exclamare ferè me cogitis: **ô DEUM crudelissimum!** **ô DEUM crudelissimum!** an iste amor Patris est? an æquitas Domini? ut auxilia adeo copiosa iis subministras, qui immeriti deliciis animos & affectus suos desiderii illecebrosi laxant, iis verò parca manu neges, qui tui amore intra filvas & nemora latent, ubi non alio, quam bestiarum consortio fruuntur, nec alios actionum suarum testes habent, quam umbras, aliam domum quam spelæa & cavernas, aliud refrigerium, quam planctus & lamenta, aliam relaxationem, præter omnium sensuum mortificationem? an istis tam timide, & sollicitè vivendum, dum illis tam securis esse conceditur? Si ita est, fatius sanè foret, exuere cilia, flammis comburere flagella, exilio

lio multare jejunia, omnem vitæ rigorem damnare, cum majoribus periculis obnoxii sint, qui errores levissimos tantâ severitate castigant, quàm qui illos tantâ negligentia & locordia dissimulant. Sed nunquid stultus forem & amens, si similes querelas adversus DEUM effundere auderem? erit enim tempus, cum ad oculum patebit, quanti omnibus steterit æterna salus, tam religiosis quàm sæcularibus. Ah regnum cælorum non patet omnibus promiscuè; quisquis ingressum prensat, aditum extorqueat, & obices rumpat necesse est, ruptis violenter omnibus pravorum affectuum repagulis, quæ accessum retardant: *contendite intrare per angustam portam*, Christus clamat: *contendite*, *contendite*. Et quid hoc sibi vult, *contendite*? an non idem est, ac dicere sudate, laborate, aut, quod græco vocabulo aptius expressit D. Lucas, *agonizate*, id est, eâ animi contentione ac conatu contendite, qualem adhibere solent, qui in agone pro corruptibili coronâ decertant.

VIII. Non me latet, quæ dico, parùm benevolis auribus excipi, illoque libentiùs audiri, qui securitatem

salutis spondent, non qui temerè injiciunt. Sed nonne in præorationis præmonui, nihil in materia, præter timores & anxietates ferre me posse? condolere igitur hi potius, quàm indignari vos nit, cum communis mihi visio sit causa: an non ego quoque, si aures vestras libentiùs titillarem ad captandam benevolentiam blandirer, nisi probè viderem infidelis notam me meritum fallaci aurium vestrarum lenocinarem? vos in æternam fortè perniciter ducerem? perorandum ergo mihi deo cum D. Augustino: *firmis timendum esse volo; non enim, non dare vobis securitatem; non dabo, quod non accipietis; securus vos facerem, si securus ego*. Ego sanè, si animæ & salutis meo mini, totus horreo, totus palpitans timore concutior, quâ expectatione vos reddam securos? quod salutis negotio securitatem pollicerem? unum ingemino, ut summo timore tractetis, totamque in fiduciam collocetis: hæc, qui securus est; *Beatus homo, qui est pavidus.*

Luc. 13.
24.

